

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрющенко В, Михальченко М. Духовність як органічна єдність Віри, Надії та Любові /В. Андрющенко, М. Михальченко. Сучасна соціальна філософія. – Вид.2. - К., Генеза 1996. - С. 287-292с.
2. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навч. посіб. для студ.вищ. навч. закладів / Академія праці та соціальних відносин. - К.:Центр навч. літератури, 2005. - 172 с.
3. Бердяев Н. Смысл творчества./ Н.Бердяев. - Париж., 1910. - 381 с.
4. Жуков В. Соціальна політика: світові тенденції та моделі, застосування в Україні // Соціальна політика та менеджмент у соціальній роботі / За заг. ред. І. Зверевої та Г. Лактіонової. - К.: Наук, світ, 2001. - С. 8-23.
5. Кримський С. Під сигнатурою Софії/ С.Кримський- К.: Виддім Києво-Могилян.академія, 2008.-367 с.
6. Кримський С. Заклики духовності ХХІ століття/ С.Кримський.- К.: Виддім Києво-Могилян.академія, 2003. - 287 с.
- 7.Тюптя Л., Тюптя О. Професія – фахівець із соціальної роботи: витоки, розвиток, вимоги/ Л. Тюптя, О.Тюптя.- К., Ввидавництво “Університет Україна“, 2002. -129 с.
8. Фурман.А. Психокультура української ментальності /А.Фурман. - Тернопіль, НДІ МЕВО, 2011. - 168с.

Теслюк К.

*студентка групи СР-31 юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Науковий керівник: *к. психол. н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ
Бригадир М.Б.*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ- ЮРИСТІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасному суспільстві надзвичайно важливим є питання ефективної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Особливо, коли це стосується високоінтелектуальних та моральних професій, до яких належить і професія юриста. Численні дослідження психологів вказують на те, що період юності є найважливішим для розвитку професійної мотивації і професійного самовизначення особистості. Під час професійного навчання набувають актуальності процеси саморозвитку, творчості та самореалізації. Причиною цього є ускладнення структури ціннісних орієнтацій, зміна пріоритетів у цінностях.

Юридична діяльність є необхідною складовою функціонування соціального середовища, так як вона забезпечує стабільність, впорядкованість громадянського життя та запроваджує в реалії принцип справедливості. Термін «юридичний»

синонімічний до терміну «правовий», тому зміст юридичної діяльності пов'язаний із виконанням законів та відстоюванні верховенства права над законом. На переконання І.В. Бризгалова, вона в собі поєднує теоретичні та матеріально-практичні процеси, котрі реалізують соціальні суб'єкти, заради цілеспрямованого залучення та видозміни довкілля у інтересах людей [2]. Основу діяльності правозахисників становлять норми, які не можна порушувати і вони є обов'язковими. Тому професійні дії є регламентовані та обмежені [4].

В контексті особистісному, юридична діяльність від фахівця вимагає прояву психічної напруги, витримки, терпіння, сумління, знання своєї справи, відповідальності, моральності та водночас дотримання норми закону [1]. На відміну від інших професій, юридична відрізняється від інших, одночасним виконанням різнопланових завдань, при цьому практичне виконання кожної справи не допускає шаблонності, так як проблеми, які вирішуються в юридичній площині на стільки різноманітні, наскільки неповторні людські індивідуальності. Водночас вирішення проблем завжди залишається в правовій площині. Тому завдання юриста завжди співставляти плановані результати своєї діяльності із діючими нормами закону [6].

Аналіз юридичної діяльності слід здійснювати із позицій системного підходу [9]. Вона водночас є складною системою, яка в собі у відповідній ієрархії поєднує правосуддя, діяльність з приводу особистої та суспільної безпеки, боротьбу із злочинністю та є елемент більш складної соціальної системи, під назвою держава. На сьогодні функціонування соціуму без правозахисної системи немислиме, так як людство, ще не видумало іншого механізму функціонування суспільства.

Юридична діяльність вимагає від юриста володінням такими особистісними характеристиками: цивільна зрілість, висока суспільна активність, дотримання професійної етики, висока особиста та професійна культура, глибока пошана до закону, особливо дбайливе ставлення до соціальних цінностей, відстоювання правової держави, честі та гідності громадян, гуманізмом, твердістю моральних переконань, наявність відповідальності, проявом принциповості та незалежності при відстоюванні верховенства права, свобод, соціального захисту та свобод громадян, нетерпимість до можливості порушення закону при виконанні своїх професійних обов'язків [7].

Для ефективного виконання своїх професійних обов'язків, юрист в процесі свого навчання у вищому навчальному закладі має пройти декілька етапів соціалізації [3]. Якісними показниками успішного професійного навчання є наявність сформованої відповідної професійної мотивації. Такий процес передбачає виникнення складного особистісного комплексу потреб, інтересів, ідеалів та переконань. Центральна роль в мотиваційній структурі має належати прагнення до справедливості, до істини, з паралельною присутністю патріотизму та відчуття обов'язку.

Майже для всіх юридичних професій характерно дві організаційні обставини: вмiла організація власного трудового часу; створення організаційний структур взаємодії із колегами по роботі, які діють в межах правоохоронних органів і разом виконують спільну справу, дотримання норм законів.

В історії людства склалась традиція сприймати юристів, як осіб, які виконують елітну функцію в суспільстві. Так як юристам віддається роль виконавців вирішення людських долей. Від їх виваженості, власних переконань та мотивацій щодо виконання професійного обов'язку залежить подальший хід подій в життєвій історії клієнтів. Тому в суспільстві професія юриста сприймається з

повагою та шаною. Слід зауважити, що в сучасному українському суспільстві репутація багатьох юристів є заплямованою та панує стереотип, відповідно до якого, професія юриста є надзвичайно прибутковою та аморальною. Це є наслідком процвітання корупції та хабарництва в державі.

Характеристика відповідальності пов'язана із мірою сформованої суб'єктності у юриста. Категорія суб'єкта використовується як в психологічній та юридичній літературі. У першому випадку вона пов'язується із особистісною зрілістю та трактується як необхідна риса свідомої діяльності особи. В. Слободчиков та Є. Ісаєв досліджуючи проблеми антропології визначають рівні суб'єктності, при цьому важливим критерієм їх виокремлення слугує характеристика відповідальності за вчинені дії [8]. В юридичному контексті категорія суб'єкта пов'язується із можливістю вступу людини у правові взаємовідносини та можливістю нести відповідальність за дії у встановленому законному та правовому полі. Якісними характеристиками суб'єкта є наявність свідомості, активності та відповідальності за вчинені дії.

Слід зауважити, що категорія відповідальності не є прерогативою юридичної науки. Це термін соціального походження і широко досліджується в межах соціології. При чому тут вивчаються його негативні та позитивні прояви. Перші асоціюють із відчуттям страху покарання та не минучи примушують людину до відповідальності. Позитивні аспекти розглядаються крізь призму особистісних характеристик (вчинити відповідально, відповідальна поведінка, почуття відповідальності та ін.).

Юридична діяльність завжди пов'язана із вирішенням конфліктів між сторонами, учасниками юридичних процесів. Ознака конфліктності юридичної діяльності має декілька аспектів. Один із них – це створення превентивних заходів щодо виникнення суперечностей через створення досконалої законодавчої системи, яка в своїй основі попереджає виникнення численних конфліктів. З другої сторони, юридична діяльність, є цивілізованим механізмом розв'язання суперечностей та встановлення порядку у соціальних взаємовідносинах [5].

Юридична діяльність завжди здійснюється у співпраці із колегами, які займаються різноманітними видами діяльності. доцільність прийняття юридичних рішень, її якість залежить від добросовісності виконання своїх професійних обов'язків усіма учасниками юридичного процесу. Розуміння основ колективної взаємодії значно підвищує ефективність та доцільність юридичної діяльності кожного окремого юриста.

Раціональна та ефективна організація навчання майбутніх фахівців стане можливою тоді, коли абітурієнти, окрім вступних випробувань, будуть проходити обстеження на профпридатність. Кожна професія потребує певних специфічних психічних властивостей, задатків та здібностей, на основі яких, слід формувати навчальні програми. За таких умов освітній процес набуде рис розвитку та вдосконалення. В сучасних акмеологічних дослідженнях створено систему професіограм та психограм, в яких детально описані індивідуально-психологічні особливості, особистісні властивості, які є необхідними для виконання фахівцями своїх професійних завдань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Юридическая психология: Учебник./ А. М. Бандурка, С. П. Бочарова, Е. В. Землянская. – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр.дел, 2001. - 640 с.

2. Бризгалов І.В. Юридична деонтологія: короткий курс лекцій. – К.: МАУП, 2003. – 480 с.
3. Бугрименко А. Г. Соотношение образа «Я» и внутренней учебной мотивации студентов: автореф. дисс. канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогическая психология» / А. Г. Бугрименко. - Москва, 2007. - 24 с.
4. Гусарев С.Д. Юридична деонтологія. Основи юридичної діяльності: теоретичні, практичні та деонтологічні аспекти: Науково-методичний та навчальний посібник / С.Д. Гусарев, О.Д. Тихомиров; за заг. ред. В.В. Копейчікова. – К.: ВІРА-Р, 2003. – 505 с.
5. Жалинский А. Э. Основы профессиональной деятельности юриста. — Смоленск., 1995. – 102 с.
6. Коваль Н.В. Введение в юридическую специальность (деонтологический аспект): Курс лекций. / Н.В. Коваль. – Донецк, 1998. – 192 с.
7. Рижиков В.С. Теорія і практика конструювання цільових моделей (професіограм) та процесу професійної підготовки майбутніх юристів: Монографія / Рижиков В.С. – Херсон: «Айлан», 2010. – 280 с.
8. Слободчиков В.И., Исаев Е.И. – Основы психологической антропологии. – М.: Школа-Пресс, 1995. – 384 с.
9. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями / Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. та ін.: заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. – Вид. 3-є, доопр. та доп. – К.: КНТ, 2008. – 152 с.

Уруська Л.

*студентка СР-32 юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Бернацька І.

*студентка СР-32 юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Науковий керівник: *к. психол. н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ
Ребуха Л.З.*

СОЦІОКУЛЬТУРНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Сучасний розвиток суспільства вимагає змін як у свідомості індивіда, так і його мисленні, ціннісних орієнтаціях та соціальних установках. Нині важливо, щоб у процесі професійної підготовки соціальних працівників навчальний процес був зорієнтований на культуру, оскільки майбутні фахівці повинні бути компетентними у соціокультурних відмінностях своїх клієнтів порівняно із власними та позитивно ставитися до їх національних культур.